

SPIS TREŚCI

Wstęp	13
Rozdział 1. Pojęcie twórczości	23
1.1. W poszukiwaniu definicji twórczości	23
1.2. Kryteria twórczości	32
1.3. Formy twórczości	36
1.4. Poziomy twórczości	40
1.4.1. Dychotomiczne koncepcje poziomów twórczości	42
1.4.2. Koncepcja poziomów twórczości Edwarda Nęcki	46
1.4.3. Koncepcja poziomów twórczości Jamesa C. Kaufmana i Ronalda A. Beghetta	48
1.4.4. Koncepcja kontinuum zachowań twórczych Leonory M. Cohen	51
1.4.5. Koncepcja szczebli twórczości Krzysztofa J. Szmidta	54
1.5. W kierunku definicji twórczości możliwej do przyjęcia na gruncie pedagogiki	56
1.6. Kreatywność, aktywność twórcza i osiągnięcia twórcze	60
1.7. Zdolności twórcze	65
1.8. Cechy osobowości istotne z punktu widzenia twórczości	80
1.8.1. Otwartość na doświadczenie	84
1.8.2. Ekstrawersja	87
1.8.3. Neurotyczność	88
1.8.4. Sumienność	90
1.8.5. Ugodowość	91
1.8.6. Cechy osobowości a dziedziny twórczości	92
1.8.7. Osobowościowy mechanizm twórczości	94
1.9. Motywacja samoistna a twórczość	95

1.10.	Przekonania na temat własnej twórczości	103
1.10.1.	Przekonania na temat własnych możliwości twórczych	104
1.10.2.	Samoświadomość w zakresie twórczości	109
1.10.3.	Obraz własnych zdolności twórczych	110
1.11.	Twórczość, kreatywność i inteligencja	111
1.11.1.	Inteligencja a twórczość	112
1.11.2.	Inteligencja a kreatywność	118
1.12.	Podsumowanie	128
Rozdział 2.	Kształcenie do twórczości	131
2.1.	Oczekiwania społeczne związane z kształceniem do twórczości	131
2.2.	Twórczość jako cel kształcenia	133
2.3.	Idea nauczania, kształcenia, wychowania i edukacji do twórczości w systemie pojęć pedagogicznych	138
2.4.	Kształcenie do twórczości w kontekście aktów prawnych	147
2.4.1.	Kształcenie do twórczości w myśl prawa oświatowego obowiązującego w Polsce	148
2.4.2.	Kształcenie do twórczości w świetle podstaw programowych	151
2.5.	Modele wspierania twórczości	157
2.6.	Kreatywność a osiągnięcia szkolne	166
2.7.	Klimat dla kreatywności	170
2.8.	Nauczyciel twórczości	183
2.9.	Podsumowanie	189
Rozdział 3.	Przekonania nauczycieli na temat twórczości i kreatywności	193
3.1.	W kierunku ogólnej definicji przekonań	193
3.2.	Źródła przekonań i osobistych teorii nauczycieli	202
3.3.	Funkcje przekonań i osobistych teorii nauczycieli	204
3.4.	Wiedza nauczycieli na temat twórczości	205
3.5.	Przekonania nauczycieli na temat twórczości oraz ich struktura	207
3.6.	Pojęcie twórczości w przekonaniach nauczycieli	209
3.7.	Przekonania nauczycieli na temat natury twórczości	212
3.8.	Przekonania nauczycieli na temat charakterystyki osobowej ucznia kreatywnego	214
3.8.1.	Przekonania polskich nauczycieli na temat charakterystyki osobowej ucznia kreatywnego	222
3.8.2.	Uczeń kreatywny w przekonaniach nauczycieli – jedna czy wiele wizji?	225

3.8.3.	Przekonania nauczycieli na temat charakterystyki kreatywnego chłopca oraz kreatywnej dziewczynki	226
3.8.4.	Przekonania nauczycieli na temat charakterystyki ucznia niekreatywnego	231
3.9.	Przekonania nauczycieli na temat możliwości oraz warunków wspierania kreatywności uczniów	233
3.9.1.	Stosunek nauczycieli do kreatywności	233
3.9.2.	Stosunek nauczycieli do uczniów kreatywnych	235
3.9.3.	Przekonania nauczycieli na temat roli aktywności twórczej uczniów	238
3.9.4.	Przekonania nauczycieli na temat metod nauczania twórczości	241
3.9.5.	Przekonania nauczycieli na temat przeszkód wspierania kreatywności uczniów w warunkach szkolnych	246
3.9.6.	Przekonania nauczycieli na temat stymulatorów wspierania kreatywności uczniów w warunkach szkolnych	252
3.10.	Podsumowanie	254

Rozdział 4. Rozpoznawanie i ocena kreatywności uczniów

przez nauczycieli	257	
4.1.	Pojęcie diagnozy	257
4.2.	Sposoby badania kreatywności	260
4.2.1.	Testy twórczości	264
4.2.2.	Samoopis kreatywności	269
4.2.3.	Oceny kreatywności osoby dokonywane przez jurorów zewnętrznych	275
4.3.	Teoretyczne koncepcje oceny ludzi przez jurorów zewnętrznych	281
4.4.	Oceny kreatywności uczniów dokonywane przez nauczycieli	287
4.5.	Metodologiczne zagadnienia trafności ocen dokonywanych przez jurorów zewnętrznych	293
4.6.	Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli	301
4.6.1.	Znaczenie inteligencji uczniów dla trafności ocen ich kreatywności dokonywanych przez nauczycieli	310
4.6.2.	Znaczenie wyników uczniów w nauce dla trafności ocen ich kreatywności dokonywanych przez nauczycieli	313
4.6.3.	Znaczenie przekonań na temat kreatywności dla trafności ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli	314
4.6.4.	Znaczenie płci uczniów dla trafności ocen ich kreatywności dokonywanych przez nauczycieli	315

4.7. Podsumowanie – model uwarunkowań trafności ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli przyjęty w badaniach własnych	316
Rozdział 5. Założenia metodologiczne badań własnych	329
5.1. Wprowadzenie	329
5.2. Przedmiot i cel badań	332
5.3. Problemy, pytania i hipotezy badawcze	334
5.4. Metoda badawcza	340
5.4.1. Narzędzia badawcze	341
5.4.2. Organizacja i przebieg badań	357
5.5. Charakterystyka badanej próby	362
Rozdział 6. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli i jej uwarunkowania – analiza wyników badań własnych	365
6.1. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli rozumiana jako zgodność jurorów zewnętrznych	365
6.1.1. Zgodność nauczycieli matematyki oraz języka polskiego w ocenach kreatywności uczniów	365
6.1.2. Różnice w ocenach kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli matematyki oraz języka polskiego	374
6.2. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli rozumiana jako zgodność ocen jurorów zewnętrznych z psychometrycznymi miarami kreatywności	376
6.2.1. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle nasilenia twórczych zdolności uczniów	376
6.2.2. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle cech osobowości uczniów	381
6.2.3. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle motywacji samoistnej uczniów	384
6.2.4. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle przekonań uczniów na temat ich własnej twórczości	386
6.2.5. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle ogólnej miary kreatywności uczniów ..	388
6.3. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle aktywności twórczej uczniów	402
6.4. Znaczenie poczucia tożsamości uczniów w zakresie twórczości dla trafności ocen ich kreatywności dokonywanych przez nauczycieli ...	417
6.5. Oceny kreatywności uczniów dokonywane przez nauczycieli a nasilenie inteligencji uczniów	418

6.6. Oceny kreatywności uczniów dokonywane przez nauczycieli a wyniki uczniów w nauce	421
6.7. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli przy kontroli poziomu aktywności twórczej, inteligencji oraz wyników uczniów w nauce	426
6.8. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli a płeć uczniów	430
6.9. Zróżnicowanie trafności ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli między badanymi klasami	435
6.10. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na charakterystykę badanych klas	451
6.10.1. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na średni poziom kreatywności uczniów w badanych klasach	452
6.10.2. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na średni poziom aktywności twórczej uczniów w badanych klasach	455
6.10.3. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na średni poziom inteligencji uczniów w badanych klasach	458
6.10.4. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na średni poziom wyników uczniów w nauce w badanych klasach	461
6.10.5. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na liczebność badanych klas	463
6.11. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na klimat dla kreatywności panujący w badanych klasach	466
6.12. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na przekonania nauczycieli na temat kreatywności	483
6.12.1. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na przekonania nauczycieli na temat natury kreatywności oraz możliwości jej rozwijania	484
6.12.2. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na przekonania nauczycieli na temat charakterystyki osobowej ucznia kreatywnego	501
6.13. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na kreatywność nauczycieli	525
6.14. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli ze względu na częstość realizowania przez nich celów kształcenia do twórczości	537

Rozdział 7. Podsumowanie wyników badań własnych i refleksje końcowe	549
7.1. Uwagi wstępne	549
7.2. Trafność ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli w świetle psychometrycznych miar kreatywności uczniów	550
7.3. Trafność ocen kreatywności dokonywanych przez nauczycieli w świetle nasilenia aktywności twórczej uczniów	556
7.4. Znaczenie właściwości uczniów dla trafności ocen ich kreatywności dokonywanych przez nauczycieli	559
7.5. Znaczenie właściwości środowiska szkolnego dla trafności ocen kreatywności uczniów dokonywanych przez nauczycieli	562
7.6. Znaczenie cech nauczycieli dla trafności dokonywanych przez nich ocen kreatywności uczniów	567
7.7. Trafność ocen kreatywności uczniów rozumiana jako zgodność nauczycieli matematyki oraz języka polskiego	576
7.8. Znaczenie uzyskanych wyników dla praktyki pedagogicznej	578
7.9. Zakończenie	583
Spis rysunków	585
Spis tabel	587
Spis wykresów	591
Bibliografia	593